

(gdjekad i filozofičnosti) i artificijelno-mitološkim sadržajima, razvija mnogo kompleksniji poetski stil, ali i ublažava muzikalnost koja odlikuje većinu njegovih kajkavskih lirskih minijatura. Podrobnija bi istraživanja nedvojbeno pokazala i kako Domjanićeva lirski štokavština u svome gotovo tridesetogodišnjem luku (u određenoj mjeri) upija sve stilske i poetičke mijene naše književnosti prve polovine 20. stoljeća, zbog čega nas u njoj – ponajprije u zbirci *Pjesme* iz 1933. – ne smije iznenaditi ni pojava nekih ekspresionističkih obilježja, pa čak i (socijalnih) motiva tzv. „lirike tridesetih“.

Omiljenost među širom publikom, ali i daleko povoljniji književnokritički tretman kajkavske poezije „zaslijepili“ su i mnoge ranije priređivače izbora iz Domjanićeva lirskog opusa, zbog čega u, primjerice, odabirima Ota Šolca i Mirjane Milač iz 1969. te Branimira Donata iz 1972. štokavskih pjesama nema ni „u tragovima“. Paralelno, međutim, s nedavnim porastom zanimanja književnih povjesničara i za Domjanićevu poetsku štokavštinu (C. Milanja, P. Pavličić, M. Šicel i dr.) pojavila se i svijest o potrebi njezine veće zastupljenosti i u izborima iz autorova sveukupnoga lirskog stvaralaštva (prije Milanje, tom je sviješću bio donekle vođen i Mladen Kuzmanović, koji je 1998. priredio čak dva kratka izbora iz Domjanićeve poezije), a ovim najnovijim, Petračevim odabi-

rom važnost te potrebe je i definitivno potvrđena. Pa iako ni knjigom *K suncu prosi vsaka roža* štokavsko Domjanićevo pjesništvo nije (još) dočekalo punu (kvantitativnu) afirmaciju, njome je Božidar Petrač zapravo ispisao jedno znatno „štokavskije“ njezino čitanje i time jasno dao do znanja kako se kritičko poimanje Domjanićeve poetskog djela i njegova mjesta u povijesti naše književnosti sporo, ali ipak iz temelja mijenja. Pritom je svakako važno naglasiti da konačan cilj ovoga tek pokrenutog procesa književnopovijesne revalorizacije lirskog opusa Dragutina Domjanića nipošto ne bi smio krenuti u smjeru negiranja značenja njegove kajkavske polutke, a kamoli obezvrjeđivanja njezine neupitne kvalitete. Naprotiv, produbljenije poznavanje štokavskoga odsječka Domjanićeve lirike jamstvo je i posve novoga odnosa spram dionice ispisane na kajkavštini, čije se mjesto i značenje zaista precizno mogu definirati isključivo na podlozi pjesama nastalih ne samo na ‘drugačijem narječju’, već i za sasvim drugačiji tip publike. Stoga i ovaj najsvježiji, Petračev izbor iz dvoidiomnoga pjesništva Dragutina Domjanića ponajprije treba motriti kao vrijedan doprinos boljem razumijevanju njegove kajkavske poezije, odnosno kao podsjetnik da se do njega dolazi tek – „otkrivanjem“ one štokavske.

Vanja Budišćak

Znanstveno-stručni skup *Samobor – stotinu godina nakon Milana Langa Samobor, Galerija Prica, 15. listopada 2015.*

Povijest samoborskog područja ponajprije su činili istaknuti pojedinci koji su svojim djelovanjem doprinijeli njegovom razvoju. Upravo takva osobnost bio je Milan Lang, koji je kao prosvjetni djelatnik (učitelj i ravnatelj) unaprijedio samoborsko školstvo svojim gotovo 40-godišnjim radom i to osnivanjem i razvojem prirodoslovne zbirke, knjižnice i školskog vrta. Nadalje, njegov društveni angažman bio je istaknut sudjelovanjem u pjevačkom društvu „Jeka“ i vatrogasnom društvu. Osim toga, sudjelovao je u samoborskom političkom životu

kao zastupnik u samoborskoj trgovačkoj skupštini, ponajprije promičući potrebu razvoja kulture i obrazovanja. Njegova svestranost bila je vidljiva u znanstvenom istraživanju kulturno-povijesne baštine samoborskog područja, objavljenom u djelu „Samobor - narodni život i običaji“, koje neki i danas smatraju „samoborskom Biblijom“. Milan Lang postao je nezaobilazan dio kulturne baštine Samobora te i danas ostao prisutan u memoriji Samoboraca.

Upravo je značaj Milana Langa kao istaknutog znanstvenika samoborskog područja i

100. godišnjice od objavljivanja njegova djela „Samobor - narodni život i običaji“ ponukala institucije poput Hrvatskog katoličkog sveučilišta i Matice hrvatske Ogranak Samobor da sredinom listopada prošle godine organiziraju znanstveno-stručni skup “Samobor – stotinu godina nakon Milana Langa”. Organizatori su istaknuli kako je njihova namjera bila izložiti rezultate istraživanja koja obrađuju kulturne i društvene promjene u stogodišnjem razdoblju i nude uvid u kulturno, društveno, ekonomsko i demografsko stanje suvremenog Samobora. Skup je započeo obraćanjem prof. dr. sc. Željka Tanjića, rektora Hrvatskog katoličkog sveučilišta, koji je istaknuo Langov intelektualni značaj, a nakon njega su sudionike skupa pozdravili Juro Horvat (pročelnik Upravnog odjela za društvene djelatnosti Grada Samobora), dr. sc. Jakša Primorac (Odsjek za etnologiju Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti) i Goran Črpić (predsjednik Ogranka Matice hrvatske u Samoboru i prorektor za organizaciju i poslovanje Hrvatskog katoličkog sveučilišta). Slijedio je bubnjarski nastup učenika Osnovne škole *Milan Lang* iz Bregane, a nakon toga s profesorom Marinom Rimcem iz navedene škole predstavljane starih puhačkih instrumenata samoborskog kraja.

Izlagачi su bili podijeljeni u tematske skupine nazvane: „O stanovnicima Samobora“, „Iz Samoborske povijesti“, „Odnos prema obitelji i radu u Samoboru“, „Kultura i stvaralaštvo“, „Tragovima mitskih bića Langovog Samobora“. Roko Mišetić i Mario Bara u prvom su tematskom dijelu skupa naslovljenom „O stanovnicima Samobora“ imali izlaganja „Usporedba odabranih demografskih obilježja Grada Samobora“ u kojem su analizirali neka od demografskih obilježja stanovništva Grada Samobora u razdoblju od 1910. do 2011. Izlagачi su istaknuli postojanje znatnih razlika između gospodarskog i administrativnog središta Grada Samobora sa susjednim naseljima. Marijeta Rajković Iveta i Jadranka Grbić izložile su temu „Samobor: migracijske mobilnosti i interakcije pograničnih kultura“ u kojoj su usporedile monografsko djelo Milana Langa o Samoboru iz 1914. s drugim demografskim izvorima kako bi analizirale migracijsku mobilnost stanov-

ništva samoborskog područja. Posljednje izlaganje unutar ove tematske skupine bilo je ono Danijela Vojaka naslovljeno „Iseljnički aspekt javnog djelovanja Milana Langa“ u kojem je autor istražio Langovo iseljničko djelovanje.

Valentina Janković je s izlaganjem „Samobor i njegova okolica u dokumentima plemićke obitelji Vojković u 17. i 18. stoljeću – prilog poznavanju kulture i običaja stanovnika samoborskoga kraja“ otvorila drugu tematsku sesiju „Iz samoborske povijesti“. U navedenom izlaganju istražena je povijest plemićke obitelji Vojković na širem samoborskom području u kontekstu njihovih odnosa prema stanovništvu i drugih aspekata. Mislav Kovačić je u izlaganju „Od male političke bune do (gotovo) najvećega hrvatskoga prijevoda Novoga zavjeta: što je Lang vidio, a što previdio?“ približio zanimljivu temu iz samoborske povijesti druge polovice XIX. st. analiziravši Langovo pisanje o djelovanju samoborskog župnika Antuna Glasića i njegov poziv na slanje protestantskog pastora - što je dovelo i do kasnijeg objavljivanja prijevoda Svetog pisma na hrvatskom jeziku. Posljednje izlaganje u ovoj sesiji bilo je ono Doriana Jurića naslovljeno „Langov Samobor pred vratima rata: folklor, politika i ideja Jugoslavenstva“ u kojem je nastojao kontekstualizirati Langovo djelovanje u tadašnjim političkim uvjetima.

U trećoj sesiji skupa naslovljenoj „Odnos prema obitelji i radu u Samoboru“ Dubravko Habek pisao je o povijesti zdravlja na samoborskom području s temom „Samoborsko rodilište 1950.-1970. godine“. Nakon njega je Damir Mravunac analizirao specifičnosti obiteljskih zajednica na samoborskom području („Samoborske obitelji kao refleksivne zajednice“), a sesiju je završilo izlaganje Damira Miloša, Dore Bencerić i Matee Milak „Očekivane odrednice autoriteta u upravljanju radnim grupama - interpretacije iskustava stanovnika Samobora“ u kojem se analizira kako Samoborci u ulozi zaposlenika percipiraju i tumače radne zadatke i obaveze upravitelja radnom grupom.

Četvrta tematska sesija naslovljena „Kultura i stvaralaštvo“ započela je izlaganjem Mande Svirac „Od važnosti kršćanskih simbola

do središta stvaralačkog života u Samoboru na temelju zapisa Milana Langa“. U njemu je analizirala dio povijesti religioznosti samoborskog stanovništva uspoređujući Langove zapise sa suvremenim izvorima. Slijedilo je izlaganje Katarine Kaje Župančić „Stari samoborski pajdaši - međugradska i međunarodna suradnja grada Samobora“ u kojem je istaknula odnos Grada Samobora prema „Gradovima prijatelja“. Posljednje izlaganje u sesiji bilo je ono Jeronima Dorotića u kojem je analizirao kulturu i umjetnost u Samoboru prošle godine.

U posljednjoj, petoj, tematskoj sesiji „Tragovima mitskih bića Langovog Samobora“ prvi je izlagao Luka Šešo s temom „Zašto istraživati predaje o mitskim bićima?“ u kojem je predstavio rezultate znanstvenog terenskog istraživanja o mitskim bićima Samobora i okolice koja polaze od zapisa u Langovom monografskom djelu *Samoboru*. Slijedila je „Projekcija videozapisa s terenskog istraživanja mitskih bića“

te izlaganje Ivane Fijale, Maje Marin Branimira Žagara i Karle Žagi „Pričanje o mitskom – podloga za drugačije čitanje društva i kulture Samobora“ u kojem je istraženo kolektivno sjećanje stanovnika šire okolice grada Samobora temeljem istraživanja mitskih predaja i komparirano s Langovim zapisima u djelu *Samobor*.

Samoborsko područje zauzima značajno mjesto u povijesti i kulturi Hrvatske, a njegovu povijest ponajprije su obilježili istaknuti pojedinci poput Milana Langa. Upravo Langovo djelovanje bio je poticaj organiziranju ovog znanstveno–stručnog skupa gdje su razni aspekti njegovog rada bili istraženi i izloženi. Lang je samo jedan u nizu istaknutih samoborskih pojedinaca i intelektualaca čime se nameće potreba šireg istraživanja intelektualne povijesti Samobora.

Danijel Vojak

SURADNICI U DVOBROJU 3-4/2016.

Dr. sc. ŽELJKO BAJZA (Zagreb) – književnik, znanstvenik (s područja kemijskog inženjerstva i tehnologije), publicist

VANJA BUDIŠČAK, mag. comp. litt. (Zagreb) - doktorand, Poslijediplomski studij hrvatske kulture Filozofskog fakulteta, proučavatelj suvremenih (kajkavoloških) književnih tema i korelacija

Dr. sc. ANITA CELINIĆ (Zagreb) – viša znanstvena suradnica, Odjel za dijalektologiju Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje; istraživačica na projektima “Rječnik hrvatskoga kajkavskoga književnog jezika”, “Hrvatski jezični atlas”, te voditeljica projekata “Istraživanje kajkavskoga narječja” i “Govori Hrvatskoga zagorja”

ŽELJKA CVETKOVIĆ, prof. (Zagreb) – pjesnikinja i prozaistica; piše i za djecu

NATALIJA DUJAKOVIĆ (Šenkovec) – učiteljica hrvatskog jezika (Osnovna škola Ivana Perkovca, Šenkovec); voditeljica projekata izvannastvanih aktivnosti: *Kajkavska ikavica*

BOŽICA JELUŠIĆ (Đurđevac) - književnica, esejistica, publicistica, likovna kritičarka, ekologinja, prevoditeljica; izrazita predstavica *activae kajkavianae*, s višejezičnim